ASED | Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi https://dergipark.org.tr/tr/pub/ased
Yıl: 2025 / Cilt:9 / Sayı:2 / ISSN: 2619-9211 ased@aksaray.edu.tr

Araştırma Makalesi / Research Article

Kaynak gösterme / How to cite this article:
Yalçın, A. (2025). Karamanname'de (Şikâri tarihi) anlatılan Bedsiye Kalesi. *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9*(2), 261-281. https://doi.org/10.38122/ased.1652251

Makale Geçmişi / Article History
Alındı (Received): 05/03/2025
Kabul edildi (Accepted): 03/09/2025

Karamanname'de (Şikâri Tarihi) Anlatılan Bedsiye Kalesi

Ayhan YALÇIN[1]

Öz: Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılışının yaşandığı Beylikler Dönemi'nin, Anadolu siyasal tarihinin Karamanoğlu bakış açısıyla yazılmış tek kaynağı, Şikari'nin 16. yüzyılda kaleme aldığı Karamanname'dir. Eserde, Karamanoğulları'nın fethettiği veya siyasal tarihinde rol oynayan bazı kalelerin adı yer alır. Bugün, bu kalelerden hemen hepsinin konumları bilinmektedir. Ancak Alaeddin Ali Bey devrinde adı geçen Bedsiye Kalesinin yeri hâlâ bilinmemektedir. Buna ilaveten, dönemin diğer kaynaklarında ve günümüz araştırmalarında Bedsiye Kalesi hakkında hiçbir bilgiye ulaşılamamaktadır. Bu araştırmada, Karamanname'de adı geçen kaleler gibi, Bedsiye Kalesinin de gerçekten var olmuş bir kale olduğu ön kabulü ile Bedsiye Kalesi'nin günümüzde neresi olabileceğine dair beş öneri ortaya atılmıştır. Öncelikle kalenin yerinin eldeki verilerle kesin biçimde tespit edilemeyeceği belirtilmiştir. Ancak kalenin yeri için önerilenler içinde bize göre en uygun ihtimalin, denizin 26 km kuzeyindeki Biren Kalesi olabileceği vurgulanmaktadır. Kale, Lamos deresi vadisinin batı yakasındadır. Kızılgeçit köyünün 2 km kuzeydoğusunda, 1350 m rakımda bir Roma kalesidir.

Anahtar Kelimeler: Bedsiye Kalesi, Karamanoğulları, Alaeddin Bey, Bulgar Dağı.

Bedsiye Castle Named in Karamanname (History of Şikâri)

Abstract: The only source of Anatolian political history from the perspective of the Karamanids during the Principalities Period, when the Seljuk State of Anatolia collapsed, is the Karamanname written by Şikari in the 16th century. The work includes the names of some castles conquered by the Karamanids or that played a role in their political history. Today, the locations of almost all of these castles are known. However, the location of Bedsiye Castle, mentioned during the reign of Alaeddin Ali Bey, is still unknown. In addition, no information about Bedsiye Castle can be found in other sources of the period and in current research. In this study, it is assumed that Bedsiye Castle, like the castles mentioned in Karamanname, is a real castle and five suggestions have been put forward regarding where Bedsiye Castle could be today. First of all, it is stated that the location of the castle cannot be determined with certainty with the available data. However, it is emphasized that the most suitable possibility among the suggestions for the location of the castle is Biren Castle, 26 km north of the sea. The castle is on the western side of the Lamos stream valley. It is a Roman castle 2 km northeast of Kızılgeçit village, at an altitude of 1350 m.

Keywords: Bedsiye Castle, Karamanids, Alaeddin Bey, Bulgar Mountain.

Giriş

Şikârî'nin Karamannamesi, okuyucuya bilgi sunan "on beşinci yüzyıl Anadolu tarihi için Karaman yanlısı tek kaynaktır" (Bayram, 2008; 149). Şikârî de eserin başlangıcında, Yâricânî'nin Karamanlı

[1] Emekli Öğretim Görevlisi, ayyalcin33@gmail.com , https://orcid.org/0000-0001-8818-0517

Hükümdarı Alâeddin Bey (1361-1398) adına Farsça yazmış olduğu manzum hânedan tarihini çevirdiğini söyler. Karamanname'nin, yarısından fazlası Alâeddin Bey devrindeki olayların ayrıntılı hikâyesinden meydana gelmiştir (Yıldız, 2010; 163). Eserdeki destansı olaylar, abartılı anlatım, olayların tarih vermeden anlatılmasına rağmen aktarılan olaylar, isimler ve yerler gerçektir (Taşkıran, 2022; 671). Karamanname'de Karamanoğlu hükümdarlarının İçel'de çeşitli kaleleri fethedişleri destansı bir tarzda aktarılmaktadır. Yakın geçmişten günümüze Anadolu Selçuklu ve beylikler dönemi üzerine araştırmalarda Kilikya bölgesi kalelerinin fethedilme hikâyeleri –yöreye ilişkin adı geçen dönemin kaynak yetersizliğinin de etkisiyle genellikle Şikari'deki anlatımın doğru olduğu kabul edilerek ama destansı tarzda olmadan- Şikari'den aktarılarak yapılmıştır2. Fethedilen kaleler arasında, Mamure, Kelenderis, Mut, Mara, Mennan, Silifke Kalesi gibi kale adları yer almaktadır. Bu kalelerin tamamı hayal ürünü olmayıp varlıkları hem tarihi kayıtlarla hem de kalıntılarıyla ortadadır. O halde, Bedsiye (بدسیه) Kalesinin de destansı bir uydurma olmayıp, "kültür turizmi tarihine boyut kazandıran veriler" (Sözen ve Sakaoğlu, 2005; 76) arasında yer aldığı göz önüne alınarak, gerçek bir kale olduğunu kabul etmek gerekir. Bu nedenle Bedsiye Kalesinin konumunu araştırıp sorgulayarak belirlemeye çalışılmaktadır.

Bu yazıda, öncelikle 2005 yılında Karaman Valiliği ve Karaman Belediyesi'nce ortak yayınlanan Karamanname'den ve 2021 yılında yayınlanan Murat Dursun Tosun'un çevirisinden günümüz Türkçesiyle konunun nasıl ifade edildiği, karşılaştırılarak aktarılmaktadır[3].

Ardından, söz konusu anlatımdaki bilgiler düzenlenerek hikâye tarzı anlatımdan arındırılarak sunulmaktadır. Aynı sunum içinde Bedsiye Kalesinin, karşısındaki dağın, yeraltı suyunun ve suyun sonucunda kayıkla ulaşılan çimenlik ve verimli ovanın, Ergenekon Destanı'nda geçen yeri çağrıştırdığı vurgulanmaktadır. Ovada yer alan kubbeli mezarların, burada bulunup, yazısı okunamadığı için Şam'a gönderilen kitap ve bu kitabın Aramice eski bir kitap olabileceği ihtimali belirtilmektedir.

Son olarak Karamanname'yi 1946 yılında ilk çevirip yayınlayan M. Koman'ın Bedsiye Kalesinin, Cennet-Cehennem obrukları olduğu görüşü ortaya atılmıştır (Koman, 1946; 2). Bu görüşe katılmadığımız için Cennet-Cehennem obruklarının kastedilmiş olup olamayacağı sorgulanmaktadır.

---

[2] Araştırmacıların bazıları ve eserleri şunlardır: Şahabettin Tekindağ ("Karamanlıların Gorikos Seferi", *Tarih Dergisi,* 9, 1954, s. 168). Alpaslan Demir (*16. Yüzyılda İçel ve Çevresinde Bozdoğan Yörükleri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2000, s. 4). Şenol Çelik (*Osmanlı Taşra Teşkilatında İçel Sancağı 1500-1584*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1994, s.23).

[3] Anlatımda, metnin yayınlanan kitaptaki sayfa numaraları parantez içinde ( ); orijinal bölümleri ise koyu renk sayılarla (ör: **88 a**) verilmektedir. Orijinal metin, okuyucunun daha kolay anlayabilmesi için günümüz Türkçesine dönüştürülmüştür.

Karamanname'de Bedsiye Kalesinin Anlatımı

(s 174) ***85 b (****Ali Emiri* nüshasından *Murat Tosun çevirisinde ise s.181-185 arasındadır)*

Rivayetçi der ki: Bir gün (Karamanoğlu hükümdarı) Alâüddin divan üyeleriyle değerlendirme yaparken dedi:

— Ey Beyler, Hacıbeyler evlâdından kimse kalmış mıdır, dedi.

Mahmut Paşa dedi:

— Padişahım! Bir tahkim edilmiş kale vardır. İskender zamanından kalmıştır. Yunan kavminden Kaytas oğlu Amr (Ümrân) adında bir şah yapmıştır. Dünyada bir böyle kale yoktur. Her kapının eşiğinden bir pınar çıkar, şekerden tatlıdır. Üstad o kaleyi geometri bilimi kurallarıyla 74 burç üzerine inşa etmiş. Yüz arşın yükseklikte ve üzerine de bir köşk yapmış. O kadar sanatlı taş yerleştirmiş ki dünyada üstüne yoktur. O kalenin karşısında bir dağ vardır. Ne kadar çiçek varsa oradadır. Sümbül, misk-i Rumi ve zambak ve safran, gül, yasemin, erguvan. Ama derler ki Câmset Hekîm'in gördüğü kuyu ondadır, Mihr ü Vefâ'nın gördüğü mağara o dağdadır. Yunan bilgelerin hepsi o dağda bir şey bulmuştur ve Danyal'ın hikmet ilmi tahsil ettiği mekân o dağdadır. Ona Bedsiye Kalesi derler. Hâki misk-i anberdir. Hacıbeğleroğlu Süleyman Paşa, senden korktuğundan dolayı o kalededir ama padişahım, helâk edecek âdem değildir. Ehl-i kalemdir. Dünyada ne kadar ilim var ise tahsil eylemiştir dedi. O kadar övdü ki, padişah Süleyman Paşaya hayran kaldı.

Sultan dedi:

— Var şimdi getir, o kadar bilgi sahibi ise vezir edeyim dedi. Bir dostluk mektubu yazıp Mahmut Paşaya verip gönderdi. Rivayetçi der ki Karaman (-oğlu hükümdarın)'ın Larende'ye gelip Hacıbeyler'i katlettiği zamanda oğlu Halil ve Süleyman yedi bin yiğitle kaçıp gelip Bedsiye Kalesini tamir edip oturdu.

Rivayetçi der ki: Kaçan Halil idi. Süleyman o kalede doğmuştu. Zira Halil'i Alâüddin katletmişti. Süleyman daha yirmi yaşında yoktu. Bu sırada Süleyman'a gözcü yetişti. Dediler ki:

(s 175) – Ne durursun? Sultan seni öldürmeye 'asker gönderdi, kaç, dediler.

Süleyman dedi:

86b *– Emir Huda'nındır dedi. Dedem Hacıbeğler'i Karaman ortadan kaldırdı, babam Halil'i Alâüddin öldürdü. Nihâyeti beni dahi öldüreler deyip bin yiğit ile karşı çıkıp Mahmut Paşayı karşıladı. Mahmut Paşa, hil'at giydirip Alâüddin(in) sevgisini bildiren mektubunu sundu. Süleyman Paşa dahi Mahmut Paşayı ve Kökez'i alıp Ümrân sarayına götürdü. Tam donanımlı bir ziyafet hazırladı. Dedi ki:*

– Sultan Alâüddin'in kuluyum ve kale dahi onundur. Ama suyu havası güzel yaylaktır. Sultan iyi duygular hissetmek için bari gelip seyredeydi ve hem bu diyarı onurlandırsa dedi.

Rivayetçi dedi ki: Süleyman Paşa bir gün o diyarın hediyelerinden alıp Süleyman ve Mahmut Lârende'ye geldiler. Ertesi divan edip Rum Yunan Moğol beyleri âlim ve üstün meziyetlileri ve şeyh yetmiş sekiz 'âlim iki yüz otuz yedi dilâver yetmiş (bin) Türkmen ve Kürt ve Bulgar ve Moğol ve Karaman 'askeri kapıda durdular. Dört vezir ile Mahmut Paşa, Süleyman'ı alıp divana getirdi. Süleyman içeri girip âyan-ı devlet erkân-ı saltanat seyredip sultana baktı. Gördü ki çok gençtir, henüz ergen olmuş. Edeb-birle dizin öpüp geri çekildi. Onu gördü ki bir gümüş sandalye koydular. Sultan işaret etti. Süleyman Paşa geçip oturdu. Sultan başını kaldırıp Süleyman Paşaya baktı. Gördü ki bir dünyanın en samimi, zeki adamıdır. Sohbet etti dedi ki:

– Hoş geldin ey Süleyman! Pederin gibi serkeşlik eylemedin dedi.

Süleyman Paşa dedi:

– Padişahım! Eşiğinde kul olmak dehre sultan olmaktan yektir dedi. Sultana (bu konuşmaları) hoş geldi, (onu) vezir yaptı.

(s175) ***87 a*** *Alâüddin, Süleyman Paşayı her bilimde yetişmiş gördü. Bilmediği bir bilim yoktur, cümle devleti ona emanet etti. Nice zaman hizmetinde oldu. Bir gün vezirler ile toplanmış otururken kalenin durumunu sordu. Süleyman Paşa, 'Ümrân derler bir şah varmış. Silifke başkentiymiş, Bedsiye Kalesi yaylak yeriymiş. Çevresinde o kadar pınar vardır, sayısını Allah bilir. Yunan bilgesi 400 kişi orada gömülmüştür ve (İmparator) Dakyanus Tarsus'da iken orada yaşarmış dedi. Sultan ava çıkmayı bahane edip bütün beyleriyle o dağa çıkıp o kaleyi seyretti. Etraf bağ bahçedir ki cennet misalidir. O 'Ümrân sarayına geldiler. 180 ayak merdiven vardı. Sultan bütün beyleriyle o sarayın üstüne çıktılar. Safi lacivert altın ile süslenmiş bir saraydır ki bir günlük yoldan denizi görür.* ***87 b*** *Her kulesi gökyüzüne çıkmış. Sarayın karşısında taşın yarığından bir büyük su çıkmış akar.*

Sultan dedi: (s.176) — Bu su nereden gelir, dedi.

Süleyman Paşa dedi:

— Allah bilir. Ama bu mağara açığa çıktığı yerdir. Güz zamanı olduğu vakit varıp mağarada suyun çıktığı yerde otururuz. Suyun içinden elma gibi nar gibi şeftali gibi her türlü nimet gelir. Nereden geldiğini kimse bilmez. Ne bu dağın tepesine çıkmış vardır ve ne bu mağaranın dibine inmiş vardır dedi. Alâüddin şaşırıp kaldı.

Rivayetçi der ki: Sultan bu sarayın sağında bir mermer taş gördü. Lacivert ile ve altınla yazmışlar. Gelip okudu. Yazmış ki: Bu sarayın yüksekliği 400 arşındır ve dahası sahibi Ümrân bin Kanus bin Askalân bin Kaytas demiş. Ondan sonra sultan beyleri ile saraydan aşağıya inip mağaraya geldiler. Gördüler ki bir taş yarığından bir büyük su çağlayıp çıkar, denize benzer. Sultan emretti. 20 adam alıp bir kayık düzdüler. Bol bol yel mumları döktüler. Mevlânâ Arız'ın bir oğlu vardı Zal derlerdi. ***88 a*** *İki kişi daha vardı. Tılsımlı dua, fal, sihirde ustaydılar. Birine Nizameddin, birine Nâsır oğlu Süleyman derlerdi. Sultan bunları alıp bol bol erzak hazırlık ile gemiye girip uzun çubuklar getirip gemiyi sürüp gittiler. Suyun sesi ödleri koparırdı. Üç gün*

karanlıkta güçlü mumalar yakıp gittiler. Gece gündüzü fark etmediler. Dördüncü gün bir aydınlık yere çıktılar. Su bir büyük göl oldu. Gölün kenarında o kadar meyve ağacı bitmiş ki elmalar var ki insan başı gibi. Sultan buyurdu: Kıyıya çıktılar. Bir ovadır ki çimenlik, çevresi insan çıkamaz, duvar gibi yalçın kayadır. Meyve ağaçları var ki hiçbir zaman görülmemişler, açılmış çiçeklerin kokusu insana hayat verir. Türlü türlü otlar seyredilir. Toprağın kokusu miske benzer, pınarlar akar ki tatlı su gibidir. Biraz gittiler 40 tane kubbe gördüler. Her biri göğe çıkmış. İçeri girip seyrettiler. Orada 400 tabut gördüler. O tabutları açtılar. Ölünün göğsünde bir ciltli kitap buldular. Arız Hakîm'in (âlimin) oğlu açıp yazısına baktı. Hiç okuyamadı. ***88 b*** *Bildikleri bir yazı değildi.*

Alâüddin dedi:

— Birini alıp dışarı çıkaralım, ola ki kâfirde Yahudi'de okuyan biri bulunur. Kitabın birisini götürdüler. Sonuçta yedi gün dağ içinde kalıp acayip ve garip meyveler yediler. Tamam seyreylediler. Sekizinci gün yine kayığa binip çok sıkıntılar çekip dışarı çıktılar. Süleyman Paşa gelip izzet ikram ile sultanı saraya götürüp yiyip içmeye başladılar. Sultan gördüklerini bir bir haber verdi. Şaşıp kaldılar. Bir nice gün burada yiyip içip bir gün, sultan beyleri ile atlarına binip Lârende'ye geldiler. Ardından divan toplandı bütün âlim ve bilginler gelip oturdu. (s. 177) Sultan kitabı ortaya koydu. Kimse bir harf bile çözemedi. Etrafa adam gönderdiler. Ruhbanlar ve Yahudi âlimleri getirdiler. O kitabı okumayı başaramadılar. O mecliste oturan Şamlılardan bir pir vardı. Ayaküstüne kalkıp sultanın önünde yeri öptü.

Dedi:

— Padişahım! Şam tarafında Safed[4] *nahiyesinde bir Yahudi vardı. Ağrûş derler, büyük pirdir. Dünyada ne kadar bilim varsa bilir. Eğer bu kitabı okursa* ***89 a*** *inşallah o okur dedi. Sultan o kişiye at, giysi bol bol altın para verip Şam'a gönderdi".*

Necdet Sakaoğlu çevirisinde Bedsiye Kalesine ilişkin anlatımlar burada sonlanır. Ancak, sayfa 195'te (dipnot 8), bu nüshanın eksik 5 yaprağı bulunduğu hatırlatılarak eksik bölümün "Ali Emiri nüshasından kopya edildiği" belirtilen özeti verilir. Bu özette Bedsiye Kalesi karşısındaki dağda bulunan mezarlardan alınan kitabın okunması faslı şöyledir:

"...Alaeddin'in Eskişehir'e gelip barışı sağladıktan sonra Lârende'ye döndüğü, düğünler, eğlenceler tertiplendiği anlatıldıktan sonra, bir göl mağarasındaki lahitlerde bulunan eski kitapları okumak için getirtilen Yahudi Ağruş'un, Alaüddin'in divanında, [Grekçe] kitaplardan okuduğu eski çağ söylenceleri, devamı olarak Lârende'ye ve çevresine ilişkin efsaneler aktarılmıştır".

[4] Bugün İsrail Devleti sınırları içerisinde bulunan Safed, Yukarı Celîle bölgesinde 840 m. yükseklikte bir tepe üzerindeki tarihî kalesinin eteklerinde yer almaktadır. Ahd-i Atîk'te geçmemesine rağmen Yahudilerce kutsal sayılan şehirlerden biridir. Akkâ'nın 40 km. doğusunda ve Taberiye'nin 20 km. kuzeyinde bulunan şehrin ne zaman kurulduğu hakkında kesin bilgi yoktur (Ersin Gülsoy, "Safed", *TDV İslam Ansiklopedisi,* C. 35, 2008, s. 445 (445-447).

Ali Emiri nüshasının Murat Tosun çevirisinde ise yukarıda özetlenen öykünün tamamı (s. 220-229 arasında) anlatılmaktadır. Bu anlatım içinde Bedsiye Kalesini inşa ettiren Ümrân ve babası Kaytas'ın siyasi faaliyetleri aktarılır:

> *(s. 221) "Hazret-i Hızır bunları Kûh-i Bulgar'a (Bulgar Dağına) çıkarıp bir dağ yarığından içeri koyup bir bahçe gördü ki âb-ı hak ve bâd-ı nebat ve meyvesi hikmet üzere idi." (s. 227) "... Batlamyus oğlu Emtar vefat edip oğlu Kaytas'a Tarsus'u verdi. Gâh Larende'de, gâh Silifke'de oturdu". (s. 228) "... Kaytas Silifke'yi azim (büyük) şehir eyledi. Vefat edip oğlu Ümrân yerine şâh oldu. Cümle diyar-ı Rum'a hükm eyledi ... lyanos adalet edip Ümran'ı hapisden çıkarıp azad edip (serbest bırakıp) yine Silifke diyarını deniz kenarında olan kalelerle hep ona verdi". (s. 229) "Hâsılı Sultan Alâaddin bin Halil bin Mehmed bin Karaman, Yahudiden bu tevârihi (tarihleri) dinleyip dünya(nın) fani olduğunu anlayıp cümle beylere destur verip hep diyarlarına gittiler."*

Tartışma

Bedsiye Kalesinin Tanımlanması

I Kalenin Coğrafi Konumu

Bilindiği üzere Karamanname'de anlatımlar çoğunlukla destansı bir tarzdadır. Bu nedenle de heyecan verici olmak düşüncesiyle oldukça fazla abartılar vardır. Bu niteliğini gözden kaçırmadan Bedsiye Kalesi ile ilgili betimlemeleri gözden geçirmek gerekir:

Kalenin İskender zamanında Yunan kavminden Kaytas oğlu Umran adında bir hükümdar tarafından yaptırıldığı bilgisi verilir. Anlatım tarzından, iki anlam çıkarmak mümkündür: 1-Takyanos'un (genellikle Roma İmparatoru Diocletianus olduğu düşünülür. Saltanatı: 284-305) Tarsus'ta oturduğu zamanda kalenin sahibi Umran'ın, Silifke'de hüküm sürdüğü, yaz zamanında yaylak olarak Bedsiye Kalesinde oturduğu; 2- Kalenin daha önce yaşayan Umran tarafından yaptırıldığı ve daha sonra imparator Takyanos'un da Tarsus'ta yaşadığı zamanda yazın yaylak yeri olan bu kalede oturduğu. Ancak bu noktada bizim için, hangi anlamın çıkarılması gerektiğinin bir önemi yoktur. Ayrıca kaledeki sarayın bir günlük yoldan denizi gördüğü belirtilir[5]. Bu anlatım, öncelikle antik çağda Silifke merkezli bir çeşit beylik veya yerel hükümdarlık bulunduğu kurgusuyla başlar. Böyle bir beyliğin yaz aylarında Silifke ve çevresinin güvenliğini koruyabileceği, gerektiğinde hemen Silifke'ye ulaşabileceği bir stratejik mesafeden daha uzakta yayla karakterli bir beylik merkezi olmamalıdır. Anlatıma baktığımızda, sanki bu kaygıların farkında olunduğunu gösterircesine yayladaki merkez görevini üstlenen kalenin, denizin görülebileceği, denizden kuş uçuşu en fazla 25-

[5] Bir günlük yol mesafesi, 6-8 saatte gidilen yol anlamındadır. Sema Altunan, Osmanlı İmparatorluğu'nda 16. yüzyıl sonlarına doğru gelişmeye başlayan menzilhanelerin, yollar üzerinde bir atlının gidebileceği 6-12 saat mesafeler arasında kurulduğunu ve bu sürenin 40-70 km'ye karşılık geldiğini belirtir (Altunan, 2002; 1694). Bu hesaba göre bir günlük yol, 25-50 km arasındadır. Bu durumda, bir atlı için 1 saatlik yol, zeminin düz veya engebe olmasına göre değişmekle birlikte, 3-6 km arasında kabul edilebilir.

50 km kadar uzakta, deniz görüntüsünün engellenemeyeceği kadar yüksek bir dağda olduğu sonucu çıkmaktadır. Antik Silifke'nin (Seleukia) yaylağı olabilecek, bu denli yüksek dağlardan kastedilen yerin Bulgar Dağı olduğu da hatırlatılmaktadır. Tanımlamaya uygun böylesi alanlar Silifke'nin tam kuzeyinde görülmez ama kuzeydoğuda, Lamos deresi vadisindeki Aksıfat kanyonu civarında düşünülebilir. Zaten buraları da –en kuzeydeki Yüğlük Dağından başlayarak- genellikle Bulgar Dağının başlangıcı kabul edilen alanlardır.

Bu konumlandırmaya uygun olarak, Silifke'ye bağlı olan bugünkü Sarıaydın köyünün 5 km hafif kuzeybatısında, Aksıfat Kanyonu batı kıyısında bir kale yerleşimi kalıntısı bulunmaktadır. Söğüt deresi, bu kalenin kuzey kıyısından Lamos deresine bağlanır. Burası, Harita Genel Müdürlüğü uydu görüntüsünde Kale Tepesi adıyla yer alır. Mara'dan Karaman yoluna girildiğinde 9 km kuzeydoğuda, ortasından Söğüt Deresi'nin geçtiği Söğütlü Yayla'nın doğusuna düşen konumdadır. Asfalt kaplama yolun 4,7. km'sindeki keskin kıvrımda sağa ayrılan toprak yoldan yerel mevkiler olan Şerekli'yi sağda ve Alıç Alanı'nı solda bırakarak kuzeye gidilir. İleride üç yol ağzında en sağdaki dar yola girilir. 4. km'ye gelince kuzeydoğuya doğru yola yaya olarak 450 m kadar devam edilir. Böylece kale tepesinin güneybatı ucuna ulaşılır. Tepe, denize kuş uçuşu 43 km uzaklıktadır. Söğütlü Yayla vadisinin Aksıfat Kanyonu ile birleştiği noktanın güney ucundaki tepelik alandadır (Şekil 1).

Şekil 1. Sarıaydın'daki Kale Tepesi

Tepenin kuzeydoğu ucundan kıvrımlı derin bir vadi yoluyla Aksıfat kanyonuna inilebilmektedir. Tapu sorgulama haritasında kalenin doğusundaki tarlalar için Kelebekalanı mevkii adı kullanılmaktadır. Tepenin kuzeyinde, vadiden sonraki yamaçta yapı (?) ve harman yeri kalıntıları vardır. Burası Harita Genel Müdürlüğü uydu görüntüsünde Medrese adıyla kayıtlıdır. Kalenin kuzeydoğu köşesi rakımı 1668 m, kuzeybatı köşesi 1663m, güneydoğu köşesi 1667 m, güneybatı köşesi rakımı 1660 m'dir.

Tepenin güney sınırının dik açıyla doğu yönünden kuzeye dönen duvarı çok belirgindir. Batı yönündeki duvarı olabilecek izler, bu duvarın yıkılarak molozunun yere yayıldığını göstermektedir. Tepenin kuzeybatı ucuna yakın kısımlarda ve kuzeyinin V şeklindeki girintisinin batı tarafında da belirgin duvar kalıntıları görülebilmektedir. Tepenin doğu kenarı, Aksıfat kanyonu ile sınırlanmış dik bir uçurumdur. Tepenin güneyde ve batıda duvarla; kuzeyde ve doğuda ise uçurumla sınırlanan alanı yaklaşık 125,4 dönümdür. Bu nedenle küçük bir kaleden çok, bir kale yerleşim yeri olduğunu söylenebilir. Uydu görüntüsünden, kalenin kuzeydoğu ucuna uzanan alanında yapı temel izleri seçilebilmektedir. Koordinatları: Güneybatı uçta $36^0$47'51.32" K, $33^0$52'47.03" D. Kuzeydoğu uçta $36^0$48'02.04" K, $33^0$53'05.35" D. biçimindedir.

Eldeki veriler ışığında tepedeki kalıntıların Bedsiye Kalesinin betimlenmesine ilişkin destansı anlatımdaki verilerle karşılaştırıldığında verilere uymayan hususlar da yer almaktadır. Öncelikle, tepenin bulunduğu yerin karşısında bir dağ ve bu dağdaki doğal bir mağaradan su çıkan bir kaynak söz konusu değildir. Tepenin denize uzaklığı 43 km'dir. Sabah vakti, sis olmayan, açık bir havada bakıldığında buradan deniz görülebilmesi pek mümkün gözükmemektedir. Ayrıca anlatımda yer alan 75 arşın yüksekliğinde kale ile 400 arşın yüksekliğe sahip bir saray izlenimi vermez. Karamanname'de sarayın karşısındaki dağda yer alan taşın yarığından su çıktığı ve bu suyu görmek için saraydan aşağı inildiği belirtilir. Oysa ki bu kalenin olduğu tepenin karşısındaki hiçbir cephede, aşağılarda bir yerlerde su çıkan bir mağara ya da taşlar arasında yarık görülmez. Ama tepenin batısından gelen Söğüt Çayı, tepeyi kuzeyden yalayarak doğrudan kuzeyden gelen ve tepenin doğusuna bitişik olarak derin bir kanyondan akan Lamos deresi ile bu noktada birleşir. Öte yandan, doğusundaki Aksıfat Kanyonu bu noktada son derece dar ve derindir, ışık alma durumu zayıftır. Konum olarak Bulgar Dağı'nın başlangıç noktasında yer almaktadır. Bu durumda, mevcut veriler ışığında Bedsiye Kalesinin kesin olarak bu noktada olduğunu söyleyemeyiz.

Bedsiye Kalesi için ikinci olarak, en az 1700-1800 m'yi bulan yüksekliğe sahip mevkiler akla gelmektedir. Ancak, Silifke'nin tam kuzeyinde yüksekliği 1700-1800 m'yi bulan dağ sırtları, ancak Karaman il sınırına komşu alanlardadır. Bu mevkilerin Akdeniz'e uzaklığı ortalama 70 km'dir. Bu yüksek dağlarla Mara arasındaki 1500-1600 m'yi bulan yaylalar vardır. Yaylalardan sonra ise güneye doğru 1600 m'yi bulan Kokurdan Dağı, Teke Dağı, Payamlı Dağı gibi yükseltiler yer almaktadır. Bu dağlar, Karaman il sınırına yakın yükseltilerden bakıldığında denizi görmeyi engellemektedir. Ayrıca, 70 km'yi bulan bir mesafeden denizi görebilmek pek mümkün değildir.

Bu durumda bizce Bedsiye Kalesinin konumlandırılabileceği diğer en uygun olabilecek yerler, Erdemli ilçesinin 40-50 km kuzeyindeki 2400 m'yi bulan Cacık Kaşı Sırtı, Hanay ve Boynuz Tepesi gibi yüksek mevkilerdir. Çünkü buralar yüksek olduğu kadar, Alata deresi vadisini tam karşıdan gören ve dolayısıyla önünde denize kadar görüntüyü kesebilecek yükseltilerin olmadığı

noktalardır. Bu bölgede, 2437 m yüksekte, denize 46 km uzaklıkta yalnızca Yel Kalesi adıyla bir Roma işaret ve gözetleme kulesi vardır. Kule, Antik Çağda Alata deresine paralel olarak Tetrapyrig**ia**'dan (=Kemer Öreni) Lycaonia'ya giden antik yol üzerindedir. Erken Roma ve hatta Geç Helenistik dönem yapısı bile olabilir (Hild & Hellenkemper, 1990; 461). Ancak, Karamanname'deki anlatımda belirtilen tarzda görkemli ve üzerinde saray barındırmaktan çok uzak, küçük bir yapıdır. Silifke'ye uzaklığı da (kuş uçuşu) 77 km civarındadır. Ayrıca, bulunulan yüksek rakım nedeniyle bol ve kocaman meyveler yetişecek bir iklim söz konusu bile değildir. Bu nedenlerle de Bedsiye Kalesi için uygun düşmemektedir.

Dördüncü ve diğer bir ihtimal, günümüzde Erdemli ilçesinin kuzeyinde yer alan ve 16. yüzyıl Osmanlı tahrir kayıtlarında adı geçen İkisırma Kalesidir[6].

> *İkisırma Kalesi, "Antik Calanthia ırmağı (Alata Deresi) vadisinin batı yamacında oluşan boyun üzerinde vadinin kuzey ve güney doğrultusuna hâkim bir tepeliğin üzerinde kurulmuştur. Vadi, Sorgun Yaylasının kuzeyinden başlayıp güneye doğru Koramşalı ve Kösbucağı köyleri arasından aşağıya kadar uzanır. Konumu 36°49'52.8" K; 34°08'37.5" D koordinatları olan tepe, ortalama 1660 m. yükseklikteydir. Kalenin Erdemli üzerinden denize uzaklığı, kuş uçuşu 29 km'dir. Bu vadinin doğu yamacında, Gersurtı'nın tam karşısında, Hacıalanı Yaylası yer almaktadır. Kuzeyde, Sorgun civarında ikiye ayrılan vadinin daha yüksek ve dar olan batıdaki kolu, Erdemli-Ayrancı karayolunun geçtiği güzergâhtır. Gersurtı, Söğüt Çayırı (Günümüzde Erdemli ilçesi Tozlu köyünün 2,5-3 km kadar kuzeyindeki Söğüt denilen mevki) olarak bilinen alanın (Tapu parsel sorgulama haritasında bu konumdaki arazilerde, mevki adı olarak "Söğüt" kelimesi kayıtlıdır.) 1 km kadar doğusundaki yükselti üzerindedir. Tapu Parsel sorgulama haritalarında, bu sırtın kuzey, doğu ve güneydoğu eteklerindeki tapulu arazilerin mevkii "Kersortu/ Kersorti" gibi adlarla kayıtlıdır. Ayrıca, bir araştırmaya göre Tozlu köyünün kuzeydoğusunda yer alan mevki günümüzde Kelsortu adıyla anılır" (Yalçın ve Topal, 2023; 12-13).*

Kalenin bulunduğu yükseklik ile deniz arasında, görüntüyü engelleyecek hiçbir yükselti bulunmamaktadır. Denize olan uzaklığı (29 km), Karamanname'de geçen "*bir günlük yoldan denizi görür"* ifadesine uymaktadır. Ayrıca, bulunduğu konum, Bolkar Dağları'nın başlangıcında yer almaktadır. Kalenin doğusunda, vadi tabanında, kuzey/güney doğrultusunda Alata deresi akar. Kaleden doğu/kuzeydoğu istikametine bakıldığında, Sorgun ve Hacıalanı vadisi görülür. Ancak, Karamanname'de aktarılan anlatıma uymayan hususlar da söz konusudur: Kalenin karşısında bir dağdaki yarıktan su çıkmamaktadır. Yeraltından gidilebilecek bir dere ve ucunda ulaşılan, etrafı sarp dağlarla çevrili, her çeşit meyvenin yetiştiği, 40 civarında, üzeri kubbeli mezarlar olan bir vadi bulunmamaktadır (Şekil 2)

[6] Kale, BOA. TT.d. No: 272'de (s. 387) kale adı, "İkisırama" olarak kayıtlıdır.

Şekil 2. İkisırma Kalesi ve Konumu

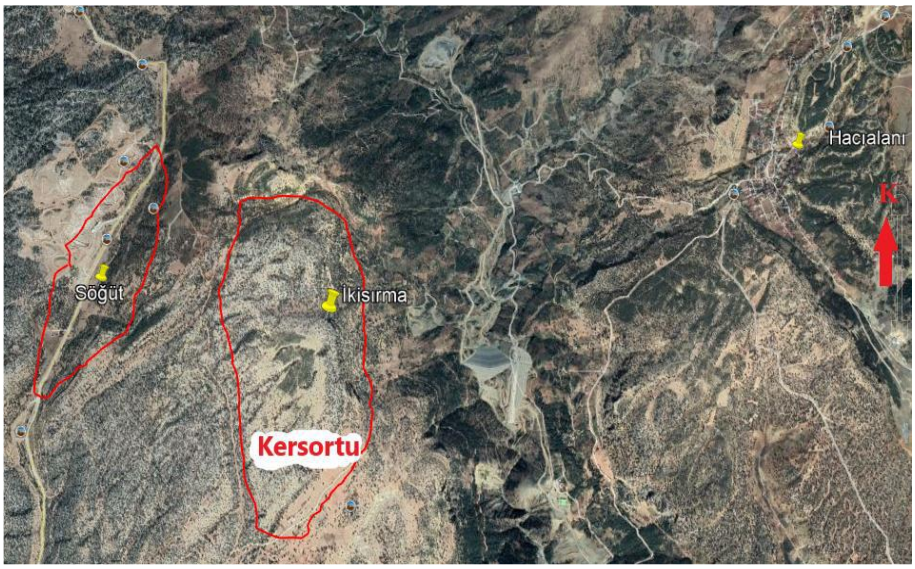

(Harita Aslı: Yalçın ve Topal, 2023; 18).

Kalenin konumu için düşünülebilecek beşinci ihtimal, Lamos deresi vadisinde, denize kuş uçuşu 26 km, Silifke'ye ise 33 km uzaklıktaki Biren Kalesidir. Bugünkü Kızılgeçit köyünün 2 km kuzeydoğusunda, nehrin batı kıyısında ve 3 tarafı Lamos nehri tarafından derin biçimde oyulmuş, karadan sadece batıda semer biçimli bir sırttan ulaşılabilen burun üzerindedir. "Daha çok Roma ve Bizans dönemi yapıları ve sarnıçları, kısmen de surları ayakta bulunan iyi korunmuş bir kale olup" (Zoroğlu, 1988; 396), zirveye, istinat duvarına yerleştirilmiş bir kapıdan giden eski, kısmen basamaklı bir patika yoluyla ulaşılır (Hild & Hellenkemper, 1990; 216). Ama yapılar daha çok "Geç Antik Devirde ve Ortaçağ'da iskân edilmiştir" (Sayar, 2005; 2). Kalenin "300 metre yüksekliğindeki dikey duvarında, kayaya kademeli olarak oyulmuş bir patika ve buradan suya doğru inen bir merdivenle kaleye ulaşılıyor. Kaleye varmadan hemen önce kesiliyor; Burada bir zamanlar açılır kapanır bir köprü vardı. Kalede çok sayıda kaya oyma ev görülebilir; küçük duvar nişleri, banklar, öğütme tekneleri ve küçük depolama deliklerinden bunların konut evleri olduğu anlaşılıyor." (Herzfeld, 1909; 32)[7]. Konumu 36°40'33.70" K; 33°59'37.95" D koordinatlarındadır (Şekil 3).

[7] Biren Kalesi hakkında yapmış olduğumuz arkeolojik ağırlıklı literatür taramasında, buradan söz eden az sayıda kaynak olduğunu ve bu sayfa içinde yer alan bilgilerle sınırlı veriler sunduklarını tespit ettik. Bunlar:
- Zoroğlu, L. (1988). "Doğu Dağlık Kilikya 1987 Yılı Araştırması", *6. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* Ankara. 393-406
- Herzfeld, E. (1909). "Eine Raise durch das westliche Kilikien im Frühjahr 1907", *Petersmanns Mitteilungen aus Justus Perthes' Geographischen Anstalt,* Band 55, 25-34.
-Hild, F. & Hellenkemper, H. (1990). *Kilikien und İsaurien*, Tabula Imperii Byzantini V. Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.
- Sayar, M. Hamdi, (2005). "Kilikya Yüzey Araştırmaları 2004", *23. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. I, Antalya. 1-12.
- Bent, J. Th, "A Journey in Cilicia Tracheia", *The Journal of Hellenic Studies,* Volume XII, 1891, s. 217. 206-224. https://doi.org/623512.
- Keil,J. & Wilhelm, A. *MAMA III,* Manchester, 1931, s. 93.

Şekil 3. Biren Kalesinin Bulunduğu Burun

Biren Kalesinde zirveye ve Lamos deresine merdivenle ulaşılması durumu, Karamanname'deki kaleye 180 basamak merdivenle çıkılması anlatısı ile tutarlılık göstermektedir. Kalenin rakımı, en yüksek noktada 1350 m'dir. Ancak, tepenin güneydoğusunda, aşağıya doğru devam eden Lamos deresi vadisi yamaçlarında rakım, tepeden bir miktar düşüktür. Bu nedenle kalenin bulunduğu tepeden denizi görme ihtimali kısmen vardır. Ayrıca, burayı da Ortaçağ'ın Bulgar Dağı tanımlaması içinde görmek yanlış olmayacaktır. Bu nedenlerle, Biren Kalesinin Bedsiye Kalesi ile aynı yer olma ihtimali bizce oldukça yüksektir.

Ayrıca Karamanname'deki anlatımda kalenin karşısındaki dağın içinden gelen dereye girilerek, etrafı yalçın kayalarla çevrili, yemyeşil, insan başı kadar büyük meyvelerin yetiştiği bir alana çıkıldığı ve bu alanda biraz ilerleyince kubbeli 40 mezar olan bir alana ulaşıldığı belirtilmektedir. Biren Kalesinin 2 km kadar güney-güneybatısındaki Kızılgeçit köyünün bulunduğu ve etrafı sarp kayalarla çevrili vadi, bu tür meyve yetiştirmeye son derece uygun ve yeşillikler içinde bir alan olup bu vadinin kuzeyine düşen, hemen üstünde, Lamos deresinin doğu yakasındaki kayalık plato hikâyedeki anlatımla önemli benzerlikler göstermektedir. Çünkü bu kayalık plato yamacında bol miktarda kubbe-niş görünümlü ve manastır hayatına uygun mağara-kiliseler vardır. Daha genel bir deyişle, Kızılgeçit vadisinin doğu-batı her iki yanında antik kale ve yerleşim kalıntıları (Veyselli, Tapureli, Yeniyurt, Sömek, Yanıkhan vb) yer alır. Ayrıca vadinin Veyselli-Yeniyurt arasında vadi tabanında antik köprü ile Türkmen dönemi yapı kalıntıları mevcuttur. Bu yapı kalıntıları yanında, bölgede Karamanoğlu devrinde kurulmuş olan Şeyh Zekeriya zaviyesi vardır. Nitekim Şeyh Zekeriya zaviyesinin gelirlerini vakfeden de Karamanoğlu İbrahim Bey'dir (Çelik, 1994; 234).

Öte yandan *Şikâri'nin Karamanoğulları Tarihi'ni* ilk çevirip yayınlayan Mesut Koman, kitabının önsözünde (Koman, 1946; 2) adı geçen Bedsiye Kalesinin Cennet-Cehennem obrukları olduğunu ve incelendiğini belirtir[8]. Ancak değerlendirme, bulgular ve veriler ışığında Bedsiye Kalesinin Cennet-Cehennem obrukları olması mümkün değildir. Çünkü kale yayla konumundadır. Oysaki Cennet-Cehennem obruklarının bulunduğu alan denize çok yakındır ve yazın çok sıcak olup yayla tanımına girmemektedir. Kale karşısındaki mağara içinden ulaşılan gölde kayıkla gezilebilmesi ve göl kıyısında çimenlikler içinde bir ova olması, Cennet-Cehennem obruklarının coğrafi yapısı ile uyuşmamaktadır. Cennet obruğu tabanı hariç, çevrede, yüzeye çıkan pınar ve kaynaklar yoktur. Ayrıca, gerek tarihi kayıtlara baktığımızda ve gerekse mevcut kalıntılarda yaptığımız gözlemlerde Cennet-Cehennem obruğu civarında birçok burç üzerine konuşlanmış kale niteliğinde bir yapı görünmemektedir.

Bedsiye Kalesi'ne ilişkin başka tarihsel kaynakları sorguladığımızda, maalesef hiçbir sonuca ulaşılamamaktadır. Bu konuda, Karamanname'nin yazıldığı yıllara en yakın tarih olan 16. yüzyıl Osmanlı tahrir kayıtlarında Karamanname'de anlatılan Bedsiye Kalesine ilişkin bilgileri destekleyen hiçbir veri yer almamaktadır. Özellikle 1500-1584 arası insan yerleşimi köy, sınır, mezra gibi yer adlarının en ayrıntılı biçimde geçtiği tahrir defterlerinde Bedsiye veya Bedsiye Kalesi adlı bir yerleşimin adı yer almadığı gibi, bu ismi hatırlatacak benzer bir kelime de bulunmamaktadır[9]. Hâlbuki normal şartlarda, tarihsel akış içinde bir yer adının, büyük nüfus değişimleri yaşanmadıkça birden yok olması veya başka bir ada dönüşmesi pek beklenemez. Karamanname'de geçen Alaeddin Ali Bey'in saltanat devri 1361-1398 yılları arasında olduğuna göre, 100 yıl içinde, yani 1500'lü yılların başlangıcında, Karamanoğulları devrinde İçel'de duyulan diğer kalelerin adı yaşarken Bedsiye'nin tamamen unutulup gitmesi, oldukça şaşırtıcıdır. Eğer bir kalenin adının değişmesi söz konusu değilse, bir kalenin adının unutulması hadisesi, Osmanlı devrinde artık eski stratejik veya askeri önemini kaybettiği veya kaleye yakın çevrede askeri bir tehdit kalmadığı için terk edildiği fikrini akla getirmektedir. Bu bağlamda, tahrir defterleri dışında,

---

[8] Cennet-Cehennem obrukları, Mersin İli Silifke İlçesinin doğu sınırına yakın Narlıkuyu mahallesinin birkaç km kuzeyinde bulunur. Yöre, antik çağda Korykion Antron adıyla anılır. Antik Coğrafyacı Strabon'da "(Korykos'un) yukarısında, 20 stadion uzaklıkta, içinde en iyi safranın yetiştiği Korykos Mağarası vardır. O, büyük bir çember şeklinde, çevresi kayalık yamaçlarla çevrili, her yanı oldukça yüksek bir çukurdur..." (Strabon, XIV.5, 2015; 258). 19. yüzyıla kadar bilim dünyasında Cennet-Cehennem obruklarının adı unutulur. Orta Çağ'da özellikle 7-9. yüzyıl arası Arap-Bizans savaşlarının aktarıldığı kaynaklardan Konstantinos Porphyrogenetos'un ve Arap coğrafyacı İbn Hurdatbih'in Silifke Theması içinde olduğunu belirttiği 10 kale içinde Bedsiye adıyla veya buna yakın bir telaffuzla belirtilen bir kale yer almaz (Aktaran: Tekindağ, 1971; 143).

[9] 16. yüzyıl tahrir kayıtlarını esas alan Şenol Çelik'in 1994 tarihli ve Ayşegül Hüseyniklioğlu'nun 2008 tarihli doktora tezlerinde 16. yüzyılda Silifke'de ve Silifke'nin doğusunda yer alan Karataş kazasında bulunan köy, kale, mezra ve yaylak ve sınırlar yer almaktadır. Ancak bunların arasında Bedsiye adına rastlanılmamaktadır. 17. Yüzyıla gelindiğinde, 1637 tarihli "İçel ve Alaiye livaları nahiyeleri ve kalelerindeki mustahfızlara ait tımarların tahrir defteri"nde (TT.d. no: 765) sayfa 70-80 arasında bu kalelerin mustahfızlarına ilişkin bilgi verilmektedir. Ancak burada da Bedsiye adıyla bir kale kaydı yer almamaktadır. Ayrıca 17. ve 18. yüzyıl kayıtlarından olan transkripte edilmiş mühimme defterlerinde; aynı dönemlere ait ve Karataş kazası kayıtlarının yer aldığı 973, 1551, 2008, 2225, 876, 598 numaralı cebe yoklamalarının ve 1246 (M. 1830-31) tarihli 2080, 2081, 2083, 2084,2087 numaralı İçel kaleleri cebe yoklamalarının yer aldığı ruznamçe defterlerinde de (BOA.DFE.RZ.d.) Bedsiye adıyla bir kale kaydına rastlamadık.

İçel ve çevresinde Osmanlı-Karamanoğlu mücadelelerine değinen Naima Efendi'nin tarihinde ve Kâtip Çelebi'nin *Fezleke*'si, Evliya Çelebi'nin *Seyahatname'*si gibi kaynaklarda da Bedsiye Kalesini çağrıştıran hiçbir veri yer almamaktadır[10].

Kalenin Yapısı

Bedsiye Kalesinin bir dağ başında, etrafı meyve bahçeleri ve yeşilliklerle çevrili olduğu, geometri biliminin kurallarıyla 74 burç üzerine inşa edildiği, duvarlarına nakışlı (sanatlı) taşlar yerleştirildiği ve 100 arşın[11] (75 m) yüksekliğinde olduğu anlatılmaktadır. Kalenin üzerinde bir de 400 arşın (300 m) yükseklikte köşk (saray) inşa edildiği ve saraya 180 ayak merdivenle çıkıldığı, köşkün safi lacivert altın ile süslenmiş bir saray olduğu, kalenin her kapısının eşiğinden şekerden tatlı pınarlar çıktığı belirtilmektedir. Kalenin duvarlarının yüksekliğinin 75 m ve üzerindeki sarayın yüksekliğinin 300 m olması, o zamanki yapı-inşa teknolojisi düşünüldüğünde aklın ve mantığın alabileceği bir ölçü değildir. Bu durumda, anlatımın destansı tarzı göz önüne alındığında belki de normalin 10 katı yükseklik ölçüsü verilerek olağanüstü abartı yapıldığı dikkati çekmektedir. Kalenin bulunabileceği yayla alanlarında karasal iklim koşullarının hüküm sürdüğü göz önüne alınırsa, hikâyede yer alan Süleyman Paşa'nın babası Halil'in iklim nedeniyle yıprandığını düşündüğümüz bu kaleyi tamir ettirdiğinin ifade edilmesi, akla yatkın görünmektedir. Şu halde, kalenin detaylı bir mimari-arkeolojik incelemesiyle, kale yapı elemanları üzerinde Karamanoğlu dönemi mimari anlayışına uygun eklemeler veya onarım izlerini bulmak mümkün olabilecektir.

Kalenin karşısında bir dağ olduğu ve üzerinde sümbül, misk-i Rûmi ve zambak ve safrân, gül, yasemin, erguvan gibi çeşit çeşit çiçekler yetiştiği; ayrıca, sarayın karşısındaki bu dağda bulunan bir taşın yarığından (mağaradan) bir büyük suyun çıkıp aktığı; buraların toprağının misk i amber olduğu aktarılır. Yukarıdaki kısımda da vurgulandığı üzere, bu tarz bir verimli vadi, tam da Kızılgeçit vadisine uygun bir tanımlamadır.

Su Çıkan Mağaranın Derinlikleri

Süleyman Paşanın güz vakti oturdukları yerde, mağaradan gelen suyun içinden, elma, nar, şeftali gibi her türlü nimetin geldiği ifadesiyle yöredeki bolluk ve zenginlik anlatılmak istenir. Hikâyeye göre sultan, beyleri ile saraydan aşağıya inip mağaraya gelir, 20 adamı bir kayık yapar ve bol bol yel mumları hazırlarlar. Kayığa binip uzun çubuklarla kayığı içeri doğru sürerler. Anlatımda, bu dereden dışarıya kocaman meyvelerin geldiği ifade edildiğine göre, Alaeddin Bey ve adamları, akıntıya karşı ilerlemiş olmalılar. Bu biçimde suyun içinde gece gündüz fark etmeden üç gün güçlü

---

[10]-Çelik, G. (2006). *Vâsıtî'nin "Gazavât-ı Murad Paşa" Adlı Eserinin İncelemesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
-Hoca Sadeddin, (1979). *Tacü't-Tevarih III*, (Haz. İsmet Parmaksızoğlu). İstanbul. Kültür Bakanlığı Yayınları.
-Kâtip Çelebi, (2016). *Fezleke I*, (Haz. Zeynep Aybicin). İstanbul. Çamlıca Yayınları.
- *Evliya Çelebi Seyahatnamesi,*C. 9, (2011). Yapı Kredi Yayınları.
[11] Arşın: Mimari işlemlerde geçerli 1 mimari arşın, 75,8 cm'dir.

mumlar yakıp kayıkla gittikten sonra dördüncü gün bir aydınlık yere çıkarlar. Su bir büyük göl olur. Gölün kenarında insan başı büyüklüğünde meyveleri olan elma ve diğer meyve ağaçları görürler. Çiçekleri insana hayat verir. Toprağın kokusu miske benzer, suları tatlı pınarlar akar. Kıyıya çıkarlar. Kıyı, boydan boya çimenlik bir ovadır ve çevresi, insanın tırmanıp çıkamayacağı, duvar gibi yalçın kayadır. Anlatımdan, bu yeşillik alanda geçmişte yaşanılmış bir yerleşim yerinin olduğu anlamı çıkmaktadır. Anlatımda, insanlardan soyutlanarak bir nevi manastır hayatı yaşanılan bu yere büyük bir bilgelik öğrenme yeri olarak kutsallık da atfedilmiştir: Yunan bilgelerin hepsinin o dağda bir şey bulduğu, Danyal peygamberin hikmet ilmini burada tahsil ettiği vurgulanır. Ali Emiri nüshasında geçen anlatımda ayrıca, "*Hazret-i Hızır bunları Kûh-i Bulgar'a (Bulgar Dağına) çıkarıp bir dağ yarığından içeri koyup bir bahçe gördü ki âbı hak ve bâd-ı nebat ve meyvesi hikmet üzere idi. Hızır bunlara nice ilim öğretti. Ve bu bahçede çok ilim tahsil ettiler. Kırk sene sakin oldular"*. İfadeleri ile bu kutsallık daha da pekiştirilir. Kızılgeçit vadisinin kuzeyini çevreleyen sarp yamaçtaki içi duvar resimleriyle süslü mağara-kiliseler, anlatımdaki söz konusu kutsallığı ve manastır yaşamını karşılamaya en müsait yerlerdir[12].

Burada, içi karanlık ve mum ya da meşale gibi aydınlatma gereçleriyle ve kayık üzerinde, zemin yapısı bilinmeyen bir yeraltı ırmağından akıntıya karşı gidilmesi ve tekrar aynı yoldan geri dönülebilmesi, bizce hayal bile edilemeyecek bir abartmadır. O halde anlatımdaki gibi bir kayık yolculuğu eğer yapılmışsa bu, bol miktarda su kaynağının ve pınarların çıktığı, ihtimal ki Lamos deresi vadisi kuzey girişindeki derin kanyonda çok aydınlık olmayan bir ışık ortamındaki bir gezinti olabilir.

Mezarlar, Ölüler ve Kitaplar

Sultan ve adamları, bu ovada biraz gittikten sonra -büyük bir ihtimalle geçmişte yaşanılmış bu yerleşimin mezarlığı olması gereken- 40 tane kubbeli mezar ile karşılaşırlar. Buranın içine girince 400 tabut görürler. O tabutların birini açarlar. İçindeki ölünün göğsünde bir ciltli kitap bulurlar. Grupta yer alan Arız Hakîm'in oğlu kitabı açıp bakar ama bildiği bir yazı olmadığı için okuyamaz. Sultan Alâüddin'in emriyle Yahudilerden birinin okuyabileceği umuduyla kitabı yanlarına alırlar. Sonuçta yedi gün dağ içinde kalıp acayip ve garip meyveler yiyip her yeri seyrederler. Sultan ve adamlarının 7 gün zaman harcadığı bu cennet gibi alanın betimlenmesi –mağara içinden kayıkla geçilerek ulaşılması faslı hariç- Ergenekon Destanı'ndaki Türklerin sığınıp çoğaldığı, etrafı ulaşılmaz dağlarla çevrili vadiyi anımsatır. Diğer bir deyimle, çok eski zamanların Türk toplum hafızasındaki bir destan ve destandaki cennet misali mekân, tarihin derinliklerinden süzülüp gelerek yeniden ortaya çıkmış gibidir.

[12] Mağara-kiliseler hakkında bkz: Yıldırım, Ş & Doğan, Ö. (2020). "Kilikia Bölgesi'nde Bulunan Kızılgeçit Kaya Kilisesi Resim Programı", *Arkhaia Anatolika*, 3, 161-177. DOI: 10.32949/Arkhaia.2020.19.

Sonra yine kayığa binip çok sıkıntılar çekerek geriye gelip dışarı çıkarlar. Ardından sultan, beyleri ile atlarına binip Lârende'ye gelir, divan toplanır, bütün âlim ve bilginler gelip oturur. Sultan kitabı ortaya koyar. Kimse bir harf bile çözemez. Etrafa adam gönderip ruhbanlar ve Yahudi âlimleri getirirler. Onlar da kitabı okumayı başaramazlar. O mecliste oturan Şamlılardan bir pir, sultana, Şam'ın Safed nahiyesinde Ağruş adlı bir bilge olduğunu ve kitabı ancak onun okuyabileceğini belirtir. Sultan, bu öneriyi getiren Şamlı adama kitabı verir. Ayrıca hediye olarak at, giysi ve bol altın para verip onu Şam'a gönderir. Karamanname'nin Necdet Sakaoğlu çevirisinde hikâye burada sona ermektedir. Metnin devamında sultanın savaşları ve diğer siyasi faaliyetleri anlatılmaktadır. Ancak, yukarıda değinildiği üzere, Ali Emiri nüshasının Murat Tosun tarafından yapılan çevirisinde (s. 220-229 arası) adı geçen kitabın okunması serüveni anlatılır. Bu anlatım içinde Bedsiye Kalesinin Bulgar Dağı'nda olduğundan ve kalenin karşısındaki dağdaki yarık içine yer alan yeraltı deresinden ulaşılan göl kıyısında bağlık bahçelik ovadan söz edilip, bu kaleyi inşa ettiren Umran ve babası Kaytas'ın siyasi faaliyetleri aktarılır.

Hikâyenin bitiminde Sultan Alâeddin'in Yahudi'den bu tarihi bilgileri dinleyip dünyanın fani olduğunu anladığı ve bütün adamlarıyla işlerinin başına geri döndükleri belirtilir. Yani, artık bir daha Bedsiye Kalesinden söz edilmez. Diğer bir deyimle, önce Süleyman Paşa hikâyesinde dekor olarak öyküsü başlayan Bedsiye Kalesi, anlatımın devamında detaylı ve debdebeli bir mekân övgüsüyle öne çıkarken, sonra anlatımın ağırlık merkezinde, kalenin olduğu yere yakın bir mezarda bulunan kitapta geçen öyküler yer alır. Ancak buldukları kitaptaki öykülerin burada neden anlatıldığı sorusuna cevap vermek istercesine öykü, Alaeddin Bey ve maiyetinin *dünya(nın) fani olduğunu anlayıp* herkesin kendi işine, görev yerine gitmesi ile sona erer.

Hikâyede anlatılan kubbeli yapıların, bölgede bulunan Roma-Bizans dönemi mezarlık alanı olduğu anlaşılmaktadır. Yukarıda, *Kalenin Coğrafi Konumu* başlıklı bölümde anlatıldığı üzere, Biren Kalesi civarında birçok antik yerleşim kalıntısı vardır. Bu nedenle Karamanname'deki anlatıma uygun böyle bir mezarlığa rastlamak mümkündür. Yani diğer bir deyimle Kızılgeçit vadisine neredeyse bitişik çevrelerde antik Roma veya Erken Bizans devirlerine ait yerleşimlerde -çoğu bugün tahrip edilmiş durumda- kubbeli ve içi sandukalı birçok mezarlar bulunabilir. Biren Kalesinin 7 km kadar güneydoğusunda, "Tapureli'nin Gavurburnu mevkiinde ve bu burnun Limonlu vadisine inen kesiminde çok sayıda kaya mezarı" (Sayar, 2005; 2), bu tanımlamaya uygundur. Mezar sandukası içinde bulunan kitabın okunamamasından hareketle kitabın, Yunanca değil de mesela Aramice yazılmış bir dini-tarihi kitap olduğu düşünülebilir. Çünkü eğer Yunanca olsaydı, Alaeddin Ali Bey'in çevresinde Yunanca bilen pek çok kişi olacağı için bu kitap rahatlıkla okunabilirdi.

Sonuç

2005 yılında yayınlanan Karamanname metnini esas alarak yaptığımız bu değerlendirme sonucunda, adı geçen diğer kalelerin tarih içinde var olduğunu görmekteyiz. Bu durumda, Bedsiye Kalesi ile ilgili anlatımın da tamamen hayal ürünü ve masaldan ibaret olmayacağını yargısına ulaşmış bulunmaktayız. Anlatılan hikâyedeki Bedsiye Kalesi, karşısındaki dağ ve dağın dibindeki mağaradan kayıkla içine girilen su kaynağı oldukça abartılı, masalsı biçimde; neredeyse "cennetten bir parça" gibi betimlenmiştir. Ayrıca, sanki destan içine sıkışmış başka bir destan tarzında, Türklerin eski çağlarının Ergenekon Destanı'nda sığınılan ve tekrar çoğaldıkları vadi anlatımı Karamanname'de de yer almış gibi görünmektedir. Ancak tüm destanlarda olduğu gibi anlatımlardaki abartıların altında bir gerçeğin saklı olabileceği ihtimali gözden ırak tutulmamalıdır.

Bulgar Dağı'ndaki Bedsiye Kalesinin, coğrafi konumu için zayıf da olsa ilk önerimiz Lamos Deresi vadisi içindeki Aksıfat kanyonu kenarında yer alan ve Sarıaydın köyünün 5 km kuzeyinde bulunan kale kalıntısıdır. İkinci öneri, Silifke-Karaman sınırlarındaki 1700 m ve üzerindeki yükseltilerdir. Ancak buraların daha güneyinde bulunan yükseltiler nedeniyle denizin görülmesi imkânsızdır ve denize uzaklık, bir günlük yoldan çok daha fazladır. Üçüncüsü, Erdemli'nin en fazla 40-50 km kuzeyindeki 2400 m'yi bulan yükseltilerdir. Bu yükseltilerin önü Alata Deresi vadisi olup, denize kadar görüntüyü kesebilecek daha büyük yükseltiler yoktur. Ayrıca, yükseltilerin eteğindeki vadi, hikâyede tanımlanan bol miktarda kaynak suları, küçük su birikintileri olsa bile yüksek rakım ve sert iklim nedeniyle bol çimenlikler, meyve yetişebilecek alanların bulunması pek mümkün değildir. Buralarda sadece ufak bir Roma gözetleme kulesi (Yel Kalesi) göze çarpmaktadır. Dördüncü yer ise, Erdemli'nin 29 km kadar kuzeyinde, Alata deresi vadisinin batısında, denizden 1660 m yükseklikte yer alan, Osmanlı İmparatorluğu kayıtlarında İkisırma adıyla yer alan kaledir. Bu kale civarında da anlatımda geçen bol sulak alan; verimli, yeşillik vadi ve mezarlık alanı mevcut değildir. Beşincisi, Kızılgeçit köyünün 2 km kuzeydoğusunda, 1350 m rakımdaki Roma devri Biren Kalesidir. Ancak güneydeki yükseltilere rağmen buradan deniz kısmen görülebilmektedir. Ayrıca kalenin denize kuş uçuşu uzaklığı bir günlük yol tanımına uygundur (26 km). Bizce Bedsiye Kalesi için Karamanname'deki tanımlamalara en uygun yer, Biren Kalesidir.

Önerdiğimiz alanlarda uydu görüntülerini incelemek**, d**aha önce bu alanlar hakkında yazılanları değerlendirerek ve bizzat yaptığımız yüzey gözlemleri ile bu yargılara ulaştık. Ancak Karamanname'deki olayların geçtiği yıllarda kubbeli anıt mezarlar ve mezar sandukalarının da henüz yıpranmamış ve yıkılmamış olabileceğini değerlendirmekteyiz. Eğer daha detaylı bir arkeolojik inceleme yapılırsa, Bedsiye Kalesi ve civarı için önerdiğimiz alanın doğru olma ihtimalini daha da güçlendirmek mümkün olabilecektir.

Kaynakça

Altunan, S. (2002). "Osmanlı Devleti'nde Haberleşme Ağı: Menzilhâneler", *Türkler*, C. X. Yeni Türkiye Yayınları. Ankara. 1694-1706. (https://www.academia.edu/28649876/T%C3%BCrkler_Cilt_10_pdf).

BOA. TT.d. No: 272, 765.

Bayram, F. (2008). *Zâviye-Khankâhs and Religious Orders in the Province of Karaman: The Seljukid, Karamanoğlu and The Ottoman Periods, 1200-1512,* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Bilkent Üniversitesi, Ekonomik ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çelik, G. (2006). *Vâsıtî'nin "Gazavât-ı Murad Paşa" Adlı Eserinin İncelemesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Çelik, Ş. (1994). *Osmanlı Taşra Teşkilatında İçel Sancağı 1500-1584*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Herzfeld, E. (1909). "Eine Raise durch das westliche Kilikien im Frühjahr 1907", *Petersmanns Mitteilungen aus Justus Perthes' Geographischen Anstalt,* Band 55, 25-34.

Hild, F. & Hellenkemper, H. (1990). *Kilikien und İsaurien*, Tabula Imperii Byzantini V. Verlag der

Österreichischen Akademie der Wissenschaften.

Hoca Sadeddin, (1979). *Tacü't-Tevarih III*, (Haz. İsmet Parmaksızoğlu). İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Hüseyniklioğlu, A. (2008). *Karaman Beylerbeyliği'nde Konar-Göçer Nüfus (1500-1522)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Kâtip Çelebi, (2016). *Fezleke I*, (Haz. Zeynep Aybicin). İstanbul: Çamlıca Yayınları.

Koman**,** M. Mesut, (1946). *Şikâri'nin Karamanoğulları Tarihi*, Konya: Konya Halkevi Yayınları.

Sayar, M. Hamdi, (2005). "Kilikya Yüzey Araştırmaları 2004", *23. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* C. I, Antalya. 1-12.

Strabon, (2015). *Geographika,* (Çev. Adnan Pekman) kitap: XII-XVII, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Şikari, (2005). *Karamanname,* (Haz. Metin Sözen, Necdet Sakaoğlu), İstanbul: Karaman Belediyesi-Karaman Valiliği Yayınları.

Taşkıran, H. (2022). “Osmanlı Tarih Yazıcılığına Bir Tepki Olarak Karamanlı Tarih Yazıcılığı: Şikârî ve Karamannâme’si”, *Uluslararası Prof. Dr. Halil İnalcık Tarih ve Tarihçilik Sempozyumu Bildirileri* II, 667-678. DOI: 10.37879/9789751749994.2022.

Tekindağ, Ş. (1971). “Silifke”, *Tarih Enstitüsü Dergisi,* 2, 140-168.

Tosun, Murat D. (2021). *Karamanoğulları (Şikari Tarihi)*, İstanbul. (https://alucradantarihebakis.files.wordpress.com/2021/01/karamanogullari-tarihi 1.baski_.pdf).

Yalçın, A; Topal, A. (2023). “İçel’de Unutulmuş Bir Osmanlı Kalesi: İkisirma/İkisırama”, *KMU Edebiyat Fakültesi Dergisi,* 6 (1), 11-21.

Yıldız, Sara N. (2010). “Şikârî”, *TDV İslam Ansiklopedisi,* C. 39. Diyanet Vakfı Yayınları, 162-163.

Zoroğlu, L. (1988). “Doğu Dağlık Kilikya 1987 Yılı Araştırması”, *6. Araştırma Sonuçları Toplantısı,* Ankara. 393-406.

Extended Abstract

Şikârî's Karamanname is the only source providing information on fifteenth-century Anatolian history that favors Karamanid. Şikârî himself states at the beginning of the work that he translated the rhyming dynastic history written in Persian by Yâricânî for the Karamanid ruler Alâeddin Bey (1361-1398). More than half of the Karamanname consists of detailed accounts of events during Alâeddin Bey's reign. Despite the epic events, exaggerated descriptions, and the lack of specific dates, the events, names, and places recounted in the work are real.

The Karamanname recounts the conquest of various castles in İçel by the Karamanid rulers in an epic style. In recent research on the Anatolian Seljuk and Beylik periods, the stories of the conquest of castles in the Cilicia region – often attributed to Şikârî's account, though not in an epic style – have been used, partly due to the scarcity of sources from that period concerning the region. Among the conquered castles are names such as Mamure, Kelenderis, Mut, Mara, Mennan, and Silifke Castle. None of these castles are figments of imagination; their existence is evident both in historical records and in their remains. Therefore, it must be accepted that Bedsiye Castle is not a fictional tale but a real castle. For this reason, the main aim is to research and determine the location of Bedsiye Castle. This article first compares how the subject is expressed in modern Turkish in the Karamanname, jointly published by the Karaman Governorship and Karaman Municipality in 2005, and in Murat Dursun Tosun's translation published in 2021.

Then, the information in the aforementioned narrative is organized and presented in a narrative style that is free from narrative elements. Finally, the question of where Bedsiye Castle might be located today is discussed. According to the account in the Karamanname, the location of Bedsiye Castle must have been at a strategic distance from a kind of principality or local ruler centered in Silifke in ancient times, allowing it to protect the security of Silifke and its surroundings during the summer months and reach Silifke immediately if necessary. Looking at the account, it seems that the castle, which served as the center of the plateau, was located on a mountain high enough to offer an unobstructed view of the sea, at most 25-50 km as the crow flies from the sea. It is also mentioned that the high mountain referred to as the plateau of ancient Silifke (Seleukia) is the Bulgar Mountain. Such areas fitting the description are not found directly north of Silifke, but they can be considered in the northeast, around the Aksıfat canyon in the Lamos stream valley. Indeed, these areas – starting from the northernmost Yüğlük Mountain – are generally considered the beginning of the Bulgar Mountain range.

The article evaluates five possible locations for the castle's position. The first location is approximately 5 km northwest of the present-day Sarıaydın village, which is part of Silifke, on the western edge of the Aksıfat Canyon, where the remains of a castle settlement are found. The Söğüt

stream connects to the Lamos stream from the northern edge of this castle. This location is marked as Kale Tepesi (Castle Hill) in the General Directorate of Mapping's satellite image. It is located 9 km northeast of the Söğütlü Yayla (Söğüt Plateau), through which the Söğüt stream flows, when entering the Karaman road from Mara. In light of the available data, there are discrepancies between the remains on the hill and the information in the epic narrative describing Bedsiye Castle.

Secondly, locations with an altitude of at least 1700-1800 meters come to mind for Bedsiye Castle. Mountain ridges reaching 1700-1800 meters in altitude are located directly north of Silifke, but only in areas bordering the Karaman province. These locations are approximately 70 km from the Mediterranean Sea. Between these high mountains and Mara, there are plateaus reaching 1500-1600 meters. Beyond these plateaus, further south, are elevations such as Kokurdan Mountain, Teke Mountain, and Payamlı Mountain, reaching 1600 meters. These mountains obstruct the view of the sea from the elevations near the Karaman provincial border. Furthermore, seeing the sea from a distance of 70 km is practically impossible.

A third suggestion is the high locations 40-50 km north of Erdemli district, such as Cacık Kaşı Ridge, Hanay, and Boynuz Hill, reaching 2400 meters. These locations are not only high but also offer a direct view of the Alata stream valley, and therefore, there are no elevations obstructing the view to the sea. In this region, at an altitude of 2437 meters, 46 km from the sea, there is only one Roman watchtower, known as Yel Kalesi. However, it is a small structure, far from the magnificent palace described in the Karamanname. Its distance from Silifke (as the crow flies) is approximately 77 km. Furthermore, due to its high altitude, the climate is not conducive to growing abundant and large fruits. For these reasons, it is unsuitable for Bedsiye Castle.

A fourth possibility is İkisırma Castle, located north of present-day Erdemli district and mentioned in 16th-century Ottoman cadastral records. However, there are aspects that do not conform to the description in the Karamanname: no water emerges from a crevice in the mountain opposite the castle. There is no underground stream accessible, nor a valley at its end, surrounded by steep mountains, where all kinds of fruits grow, and containing around 40 domed tombs. A fifth possibility for the castle's location is Biren Castle, situated in the Lamos stream valley, 26 km as the crow flies from the sea and 33 km from Silifke. Biren Castle is located 2 km northeast of the present-day Kızılgeçit village, on the west bank of the river, on a promontory deeply carved on three sides by the Lamos River, accessible only from the land via a saddle-shaped ridge on the west. It is a well-preserved castle, with mostly Roman and Byzantine structures, cisterns, and partially its walls still standing. The fact that the summit and the Lamos stream are reached by stairs at Biren Castle is consistent with the account in the Karamanname that the castle is reached by climbing 180 steps. The castle's altitude is 1350 m at its highest point. However, the altitude is slightly lower on

the slopes of the Lamos stream valley, which continues downwards to the southeast of the hill. Therefore, there is a partial possibility of seeing the sea from the hill where the castle is located. Furthermore, it would not be wrong to consider this area within the medieval Bulgarian Mountains. For these reasons, we believe that the possibility of Biren Castle being the same place as Bedsiye Castle is quite high.

Finally, it is emphasized that the view put forward by Mesut Koman, who first translated and published Karamanname in 1946, that Bedsiye Castle is the Heaven-Hell sinkholes, is impossible.